

AGUSTÍ DALMAU I FONT

El patrimoni d'artistes modernistes a Ripoll

Ajuntament de Ripoll i Consell Comarcal del Ripollès. Ripoll, 2005. 380 pàgines

Finalment i feliçment arriba al públic *El patrimoni d'artistes modernistes a Ripoll*, un somni acaronat des de fa anys pel seu autor, Agustí Dalmau i Font, el qual ha comptat amb l'ajut d'altres historiadors que també han escrit parts de l'obra. Què és aquest llibre, en conjunt i en concret? Provarem d'expressar-ho amb una sola frase: un gran i important treball —d'investigació i de divulgació alhora— sobre la història de l'art i l'arquitectura de Ripoll de l'època modernista.

En efecte, es tracta d'un treball gran i important. El primer adjectiu —gran—, indica una qualitat de l'obra que és fàcilment objectivable: les tres-centes vuitanta-un pàgines que configuren el volum en format ample (27 x 20,5 cm) proven la veracitat d'aquest primer determinatiu. L'altre adjectiu —o sigui, important— és sens dubte més subjectiu, però creiem que l'obra en qüestió se'n fa mereixedora en quant es tracta del primer inventari sistemàtic i detalladíssim de tot un ric patrimoni de la comtal vila.

Un gran i important treball, doncs, d'investigació i de divulgació alhora. L'autor, com un pacient anacoreta, historiador de vida austera i arxiver, i enamorat i apassionat i enfebrat per l'art i la bellesa, ha anat furgant en tots els racons de la vila i del temple seguint el rastre d'aquella il·lusió modernista que es va viure a Catalunya entre les darreries del segle XIX i la primeria del segle XX. La febre investigadora —no pas lluny, en certa manera, d'una dèria gairebé detectivesca— ha portat el nostre autor a regirar culs de calaixeres i fons documentals, a escrutar vells i esgrogueïts papers que dormien el son dels justos, a visitar amb un deteniment impressionant les cases, d'una en una, i els racons del monestir i les obres i els projectes i els autors modernistes que laboraren en aquesta vila, a fi de poder-ho explicar tot, fil per randa, amb paraules clares i ajustades a la realitat o bé al projecte.

El llibre s'estructura en dos grans blocs: el patrimoni del monestir de Santa Maria i l'altre patrimoni de la vila. En el primer bloc s'hi estudien el mosaic de Santa Maria, les piques d'aigua beneïta, l'urna del comte Guifré i el projecte de la tomba definitiva, el missal del bisbe Morgades, el vitrall de la façana principal, les plaques commemoratives de 1893, l'altar major, la capella de Sant Joaquim (avui de Sant Eudald), el monument funerari de Ramon Berenguer III, l'altar del Sant Crist, l'estendard de la Mare de Déu, el cenotafi de Ramon Berenguer IV, les urnes de Bernat Tallaferró i del bisbe Radulf, i l'urna i tomba de Josep Morgades, la placa de la Unió Catalanista, la d'una cèlebre ordenació de sacerdots i la de les Filles de Maria de Barcelona (com també llur penó, el de l'Apostolat de l'Oració i el projecte del Sagrat Cor), la porta d'accés al claustre i el brocal del pou, la imatge de la Mare de Déu del Roser, els bancs de l'església, el projecte de

capçalera del *Full Parroquial*, el baldaquí, la portalada d'accés a la sagristia, les Festes Constantinianes, el projecte de tabernacle per a la custòdia, el viacrucis i la còpia de la portalada. En el segon bloc del llibre s'hi estudien el monument del 27 de Maig, l'observatori meteorològic, el projecte de reforma de l'Ajuntament, la casa rectoral, el campanar de l'hospital municipal, un projecte de taulell per a vendre carn, l'ampliació del cementiri i els nínxols de luxe, la casa Soldevila, la casa Buixó, el monument a Antoni M. Ginestà, l'escorxadó municipal, l'edifici del gremi de carnisers, la casa Alòs, el penó de la societat coral La Flor de Maig, el projecte de pedró de Nostra Senyora de Pitalluga, la capella de Sant Miquel de la Roqueta, la casa Bonada, la bandera del sometent, la reforma del teatre del Casino, el projecte de capella del raval de Barcelona, el casal de la Infància, la casa Codina, la casa Siqués i les reformes de l'església de Sant Pere. Completen aquests dos blocs principals, sengles capítols sobre els dibuixants Apel·les Mestres i Alexandre de Riquer, a més de Francesc Flos i Calcat, que difongueren Ripoll cap a l'exterior, i sobre les biografies dels arquitectes i escultors amb obra ripollesa, biografies tant més extenses com menys coneguts són aquests artistes.

Treball, doncs, d'investigació, de recerca, d'indagació, però també de divulgació, de donar a conèixer les troballes i servir-les a la menuda i per al gran públic, un treball més descriptiu que no pas interpretatiu de les dades aplegades. La història es fa acumulant informació, garbellant-la i, després, interpretant-la. Ja hem dit que aquest llibre és un inventari —si voleu, un «inventari de luxe», per la profusió de notícies i detalls de tota mena. I és també un servei que des de Ripoll es fa a la història del país, a la gran història del Modernisme a Catalunya, a fi que altres historiadors especialitzats en el tema puguin aprofitar tot aquest gavadal d'informació. Aquest llibre contribuirà pel cap baix a fer que els ripollesos estimin més i més el seu patrimoni cultural i arquitectònic, i qui sap si contribuirà també, ara i aquí, a reequilibrar la balança entre una oferta cultural, diguem-ne «seriosa», i una altra oferta cent per cent recreativa o lúdica que amb tanta vehemència inunda la vida ciutadana d'aquesta vila dia sí dia també.

La història, ja que hi som posats, serveix per a valorar el passat i, més important encara, per a orientar degudament el futur o per a reorientar-lo. La història ens ensenya a no cometre «errors històrics» —valgui la redundància— dels quals després ens hàgim de lamentar. La història serveix, en definitiva, per a anar endavant, per a imaginar l'esdevenidor.

Treball gran i important —d'investigació i de divulgació alhora— sobre la història de l'art i l'arquitectura de Ripoll de l'època modernista. Essent un estudi sobre art i arquitectura, naturalment que les il·lustracions havien d'ocupar un lloc destacat. En aquest llibre hi ha fotografies excel·lents, magnífiques. Mirar els «sants» del llibre —per dir-ho a la manera popular i tradicional— és un plaer, un gaudi autèntic.

Aquest llibre consagra el seu autor com a historiador d'aquesta comtal vila. El felicitem per la feina que ha fet, alhora que li recomanem que continuï treballant. Deien els

clàssics: «Nulla dies sine linea», frase atribuïda al pintor Apel·les que tenia el costum de no deixar passar cap dia sense traçar alguna pinzellada, frase que avui s'aplica sobretot als escriptors. Ripoll i el Ripollès esperen molts altres treballs d'Agustí Dalmau, elaborats pacientment, ben fets, seriosos, que aportin nous coneixements.

I encara una darrera cosa: la pàgina 290 del volum reproduïx el rellotge de sol de la façana de l'església de Sant Pere que dóna a la plaça del monestir. Recordem a l'autor la sentència que figura al peu d'aquest rellotge: «Volat irreparabile tempus». Vol dir que no s'hi val a badar i que cal que aquest historiador ripollès comenci a escriure ja un nou llibre.

Carles Riera i Fonts

